

Charakteristika strapky západnej a jej biologická ochrana.

Strapka západná (*Frankliniella occidentalis*) je polyfág, ktorý patrí do triedy hmyz. Považovaná je za kozmopolitný druh škodcu. Od 70. rokov 20. storočia je jedným z najdôležitejších škodcov okrasných, zeleninových a ovocných rastlín na celom svete.

Medzi hlavné hostiteľské rastliny patrí paprika, chryzantéma, uhorka, gerbera, lucerna, marhuľa, slivka, broskyňa, ruža a fialka. K ďalším hostiteľským rastlinám zaradíme cesnak, repu obyčajnú, požlt, mrlík, tekvicu, mrkvu, klinček, ebenovník, jahodu, gardéniu, bavlník, slnečnicu, hrachor, mäta, tabak, fazuľu, hrach, rajčiak, čučoriedku, vinič a mnohé ďalšie. Strapka západná je aj vektor viróz. Najzávažnejší je prenos tospovírusov do rastlín, napr. vírus bronzovitosti rajčiaka (TSWV). Príznaky prebiehajú od vädnutia, škvrnitosti a deformácie listov až po prstencové škvrny na plodoch paradajok a papriky.

Na rastlinách sa živia iba larvy škodcu. Pri strapkách sa príznaky prejavujú vyciciavaním buniek rastlín, do ktorých sa dostáva vzduch. Na povrchu poškodených listov, kvetov či plodov môžeme pozorovať škvrny striebornej farby. Poškodené miesta môžu hnednúť až odumierať. Pri plodoch pozorujeme tvorbu korkovitého pletiva. Strapky poškodzujú aj mladé orgány rastlín vznikom rôznych deformácií. Ďalej vidíme ako príznak tmavo sfarbený trus, ktorý je vo forme nepravidelných guľôčok. Na farebných kvetoch (ružiach, gerberách a fialkách) je poškodenie larvami ľahko viditeľné ako biele pruhy. Silné napadnutie vedie k deformácii púčikov, keď cicanie nastane skôr, ako sa začnú otvárať.

Vývojový cyklus zahŕňa štádium vajíčka, larvy prvého a druhého instaru (vývojového stupňa) a nymfy. Imága (dospelé jedince) majú dĺžku asi 2 mm. Telo samičky má žltú farbu. Ku koncu vegetačného obdobia sú staršie imága sfarbené do hnedej až čiernej farby. Hlava a hrud' je oranžovej a hnedej farby. Vajíčka sú nepriehľadné a obličkovité a dlhé asi 200 µm. Imága kladú 1-3 vajíčka za deň. Jedna samička nakladie spolu 20-40 vajíčok. Larvy sú krémovobielej až žltej farby. Majú tendenciu sa zdržiavať na skrytých miestach na rastlinách (v kvetoch, vo vyvíjajúcich sa listoch alebo pod kalichom). Imága samčekov sú menšie ako samičky. Majú štíhlejšie bruško a žltkastobiele sfarbenie. Imágo prezimuje v úkrytoch (v skleníkoch). Nymfa vzniká, keď larva zalieza do pôdy a následne prebehne premena. Je žltej farby s červenkastými očami. Dôležité je poznamenať, že vývoj výrazne závisí od teploty. Vývoj jednej generácie trvá 14-44 dní. Počas roka sa môže vyvinúť 4-7, maximálne až 15 generácií škodcu najmä v priaznivých podmienkach v skleníku.

V biologickej kontrole proti strapkám našli svoje využitie rôzne druhy rodu *Orius* spp. Používajú sa ako predátori v mnohých prirodzených populáciách, ktorí dokážu výrazne znížiť populácie strapiek. *Amblyseius swirskii* a *Neoseiulus cucumeris* sú dva z najrozšírejších dravých roztočov v biologickej kontrole proti strapkám. Všetky uvedené užitočné organizmy sú s SR dostupné vo forme bioagens.

V rámci ochrany môžeme využiť aj chemické prípravky na ochranu rastlín určené proti strapkám.

Ing. Maroš Lučaj
ÚKSÚP – OOR
05.02.2024

